

yule

speciál yule 2010
věstník mezinárodní pohanské federace

Úvodník

Vážení čtenáři,

po černém a sychravém podzimu zahalila přírodu do ticha těžká bílá peřina. A jak je u nás na severní polokouli zvykem, spolu s ledovou královnou přichází do kraje také rozličné oslavy okolo zimního slunovratu, které se táhnou od nepaměti napříč různými kulturami. V naší malé kotlině slavíme již po velmi dlouhá staletí Vánoce, křesťanský svátek, který navázal na starobylé oslavy zimního slunovratu. Není ani trochu těžké si malého Ježíška představit jako slunečního krále, který jako dítě naděje právě v tuto dobu přichází na svět. Jak pro křesťany, tak pro mnoho současných pohanů má tedy zimní slunovrat, a s ním spojené oslavy Vánoc, hluboký význam. Ten však nekončí na hranicích náboženských komunit. Vánoce jsou dnes jedním z mála náboženských svátků, který široce slaví celá společnost. Ačkoli jejich původní náboženský význam se spíše ztrácí pod hladinou obchodního kýče, troufám si tvrdit, že něco

jako „duch Vánoc“ tu s námi pořád je a nutí nás být v této době trochu sentimentálními, vracet se v myšlenkách k minulosti, vlastním kořenům, k přátelům, kteří jsou a nebo už nejsou... Vánoce jakoby stále byly jedním velkým „díky“, za to, že tu stále jsme a můžeme se těšit z dárků, řízků, cukroví a pohádek.

V tento čas, poněkud netradičně, vychází vánoční věstník PFI, ve kterém bychom rádi trochu přiblížili alternativní možnosti prožití Vánoc „po pohansku“. Můžete se těšit na rozhovory s pohany různých směrů o tom, jak slaví Vánoce, článek o prosincových svátcích, něco tradičních i novějších receptů a tradičně také pozvánky na otevřené rituály a akce. Rád bych tímto poděkoval **LuciJi** a **Tasselhofovi** za to, že se tohoto vánočního vydání ujali. Přeji všem čtenářům pěkné počtení při nějaké dlouhé zimní chvilce.

Jožka (tpm)

Obsah

Úvodník.....	2
Obsah.....	3
Tam, kde uzlík splní přání.....	4
Kde ožívá Slavnost a dárky nosí Yuleček.....	6
Slunovrat v klanu otužilých Keltů.....	8
Yule nebo Vánoce?.....	11
Rituál Yule podle tradice ADF.....	12
Okénko do kuchyně našich předků.....	17
Věstník PF1cz.....	20

Tam, kde uzlík splní přání

*O oslavách svátků Kola roku v Mikyho rodině se většinou dozvídáme z jeho blogu nazvaného **Moje kniha stínů**¹. Vzhledem k tomu, že jako jeden z mála českých pohanů má již poměrně odrostlé děti, chtěli jsme vědět více o tom, jak se v jejich rodině prožívají nejen vánoční svátky.*

Redaktor: Jelikož jste rodina i s dětmi, tak se musím zeptat - řešíte nějak Mikuláše, anebo jsou děti už na tenhle svátek příliš velké?

Miky: Lidovým tradicím, jako je mikulášská obchůzka, pomlázka nebo masopust, u nás doma fandíme. Všechny tyto zvyky nějakým způsobem navazují na předkřesťanské tradice. To, že je postava svatého Mikuláše křesťanským biskupem, nám vůbec nevadí. Mě osobně fascinují například některá místa na Valašsku, kde mají čerti dřevěné vyřezávané masky, z nichž některé jsou staré více než sto let. Ty novější jsou vždy vyřezány přesně podle masky, která již podlehla věku a rozpadla se. Naším dětem je už 16 a 11 let, ale stále od nás na Mikuláše nějaké pamlsky dostávají. 5. prosince večer také chodíme společně každoročně ven a pokukujeme v ulicích po čertech a Mikuláších.

Redaktor: Slavíte jenom Yule nebo i „klasické svátky“ a proč?

Miky: Vánoce u nás slavíme víceméně po „křesťanskou“. Dost také prožíváme advent. Každou adventní neděli si doma večer děláme černou hodinku, pijeme nějaký dobrý čaj, zpíváme koledy, čteme si z knížek a tak... Pro mě je příběh o narození Krista jen jinou variantou slunovratového příběhu o zrození nového Slunce. Celá ta vánoční symbolika,

jako je ozdobený stromek, jmelí, cesmína, adventní věnec apod., mi připadá nádherně pohanská. Letos jsme například vášnivě řešili, ze které světové strany budeme na adventním věnci zapalovat svíce. Smích. Mám vlastně pocit, že to spíše křesťané oslavují naše svátky, než že bychom my slavili ty jejich. Naše děti nejsou ani křesťané, ani pohané. Odmala s nimi o všech věcech hovoříme otevřeně, nabízíme více variant a necháváme na nich, co si vyberou. Anička je dneska punkerka a veliký filosof, Honzík má v pokoji sice něco jako pohanský oltář, ale víra ho moc nebere, anebo o tom prostě nemluví. Sám si kromě tradiční štedrovečerní oslavy dělám samozřejmě i slunovratový rituál. U toho ale nikdo z rodiny není, ten probíhá za zavřenými dveřmi.

Redaktor: Slyšel jsem o vašem zvyku vázání si přání na snítku jmelí. Můžeš mi to víc přiblížit?

Miky: Ano, to je naše rodinná tradice. O třetím adventním večeru svážeme červenou stuhou snítky jmelí a pak každý vysloví nějaké přání do nového roku a já to přání vložím do jednoho uzlíku na stuze. Uzlu i přání je vždy celkem devět, protože devítka je velmi posvátné číslo vycházející z keltských a germánských tradic. Nakonec jmelí zavěsíme nad vstupní dveře našeho bytu, kde zůstane celý rok až do další výměny. Děláme to už řadu let a zatím se nám naše přání plní.

Redaktor: Jak u vás probíhá oslava Vánoc?

Miky: Naprosto normálně. Ráno ozdobíme stromek, před večerí jdeme na procházku po sídlišti a kocháme se rozsvícenými stromky za okny a slavnostní výzdobou a po večeri proběhne nadílka. Takhle to dělá asi spousta lidí. Poslední dva roky musíme zdobit stromek

¹ <http://moje-kniha-stinu.blog.cz/>

o den dříve, protože máme s manželkou na Štědrý den službu v Domově důchodců. Večer už jsme ale všichni spolu.

Redaktor: Jíte nějaké speciální jídlo na Vánoce, a nebo je to taky česká klasika?

Miky: Místo kapra jíme kuřecí řízky, jinak je to klasika, bramborový salát a tak. Manželčina maminka nám vždycky posílá tradiční slovenskou kyselou polévku, kapustnicu.

Redaktor: Zasněhuješ Vánoce určitému Bohu nebo Bohyni?

Miky: Pro mě je to svátek slunečního Boha, na jméno nezáleží.

Redaktor: Kdo vám nosí dárky?

Miky: Ježíšek. Santu nesnášíme a pohanské

bohy tím neobtěžujeme. *(Směje se.)*
Kdybychom Ježíška dětem zatrhli, připadali bychom si jako Jehovisti. Ale on je ten Ježíšek zajímavá postava. Každý si ho představuje jinak a málokdo si ho spojuje s Ježíšem ukřižovaným. Podivná bytůstka, která létá od domu k domu a naděluje dárky, se Kristu opravdu moc nepodobá. Ježíšek, tak jak ho u nás děti znají, má k pohanským duchům rozhodně blíže než k biblickému Spasiteli.

Redaktor: Slavíš kromě Yule, Vánoc a Mikuláše ještě nějaký pohanský rituál v průběhu Vánoc?

Miky: Vlastně ne, oslavuji ještě akorát lunární cyklus a letos to vychází zajímavě. Den před slunovratem je úplňk a zároveň měsíční zatmění, to bude mimořádný rituál.

Lucie

Kde ožívá Slavnost a dárky nosí Yuleček

Cody, jeden z národních koordinátorů české PFI, spojuje s obdobím zimního slunovratu jednu ne zcela obvyklou událost – Slavnost inspirovanou jednou z povídek H. P. Lovecrafta. Jak vypadá sváteční procházka klaunů městem a jak se slaví prosincové svátky v domácnosti s předškolní slečnou, zajímalo Tasselhofa.

Tasselhof: Jelikož máte malé dítě, tak začnu první Vánoční událostí: Chodí k vám Mikuláš?

Cody: Ano, chodí. Ale kromě něj ještě slavíme svatou Barboru a „svatou“ Lucii, protože oba svátky mají pohanský podtext. Takže se snažíme doma vysvětlit, co jsou tyto svátky zač, a kde se vzaly.

Tasselhof: A pak přijde čert s andělem...

Cody: Ne, tím, že k nám „chodí“ Mikuláš, jsem měl na mysli to, že Mikuláš nosí drobné dárečky, ale nikdy je nepřijde předat osobně. Zastáváme ten názor, že by se dítě nemělo zbytečně strašit. Obzvláště proto, že v homeopatické poradně řeší Jana tato traumata celkem často.

Tasselhof: Skupina Blasphemion², jejímž jsi členem, je proslavená pořádáním „Slavnosti.“ Je tohle pro tebe oslava Vánoc?

Cody: Z hlediska duchovního prožitku je to pro mě ten nejsilnější svátek, který kolem Vánoc slavíme. Celá Slavnost je pocta Lovecraftovi a jeho stejnojmenné povídce. Jde vlastně o oslavu Saturnálií v Lovecraftovském

pojetí, takže se v povídce mimo jiné objevuje hodný a zlý klaun.

Tasselhof: Mohl bys trochu Slavnost rozvést?

Cody: V zásadě jde o několikahodinový rituál ve formě sakrálního pochodu setmělým městem, z něhož se většinu času pohybujeme venku po městě, jsou tam i prvky, hlavně přípravné, které se venku neodehrávají.

Tasselhof: Navlečení do masek, pokud si správně pamatuju.

Cody: Ze začátku ne. Zpočátku procházíme městem a snažíme se na sebe nechat působit novodobou komerci vánočních svátků. Takže si třeba zajdeme do „mekáče“ nebo si dáme předraženou a úplně mastnou klobásku a takhle se touláme městem až do Dejvic.

Tasselhof: A tam si oblečete ty masky!

Cody: *Smích.* Ano, tam se převlékneme do masek, které jsme si předtím každý nabarvil dle svého uvážení. Od chvíle, kdy jsme oblečení v pláštích a maskách, tak nikdo nemluví a mlčky procházíme Prahou po místech, která mají svoji energii.

Tasselhof: Takže ani nesmíte odpovídat turistům a policistům, co se vás ptají, co to vyvádíte?

Cody: Divil by ses, ale dokud neprovádíš nic vyloženě nelegálního, tak si tě nikdo nevšímá a lidé tě nechávají na pokoji. Samozřejmě, že sledujeme reakce lidí, od údivu po smích, ale

2 [Http://www.blasphemion.eu](http://www.blasphemion.eu)

zatím se nám nestalo, že by nás policie oslovila, pokud na nás někdo mluví, reagujeme pantomimicky.

Tasselhof: Má procházka Prahou nějaké schéma?

Cody: Ano, i když se může měnit, první zastávkou na trase je chrám svatého Víta, kde před ním chvíli stojíme a necháme na sebe působit sílu toho místa. Pak se přesuneme na Karlův most, kde nějakou dobu sledujeme řeku, co proplová pod mostem a opět vnímáme, co nám to přináší za pocity. Další zastávkou je Staroměstské náměstí, kde utvoříme kruh a provedeme tichý rituál. Celá akce pak končí na Florenci, pod jedním z oblouků starého mostu, kde ceremoniálně ukončujeme celý rituál.

Tasselhof: A pak se asi jdete uzemnit.

Cody: Samozřejmě. Většinou zajdeme do nějakého nonstopu, protože celá akce probíhá až po setmění, a tak po asi tříhodinové procházce není nikde otevřeno. A to si piš, že po takové procházce jsi pěkně vymrzlý.

Tasselhof: Předpokládám, že celá Slavnost je přísně uzavřený rituál jenom pro předem pozvané.

Cody: Ale naopak! Samotný rituál je otevřený všem, co se ho chtějí zúčastnit. Naší jedinou podmínkou je, aby lidé souhlasili s tímto provedením, a tak je potřeba se dopředu zaregistrovat přes e-mail a ideálně nám napsat pár věcí o sobě. Snem skupiny Blasphemion je to, že by Slavnost každý rok slavilo víc a víc lidí.

Tasselhof: Aha. A Slavnost je jediný svátek, co kolem Vánoc slavíš?

Cody: Samozřejmě, že ne. Kromě magie se věnuji pohanství, a tak Yule patří i do mého

kalendáře.

Tasselhof: A jak slavíš Yule?

Cody: Stalo se už malou tradicí, že se jako blízcí přátelé sejdeme u Eurika, kam přineseme cukroví, Eurik vaří cider, Joanna připravuje pravé anglické dobroty a rozdáváme si dárky. Proběhne zde samozřejmě i pohanský rituál ve stylu ADF.

Tasselhof: Klasicky, pod stromečkem, a nebo nějak jinak?

Cody: Každý přinese jeden dáreček, všechny se dají do jednoho pytle, ze kterého pak lovíme dárky. Takže se klidně můžeš vrátit i se svým vlastním dárkem.

Tasselhof: A Terezka dostává dárky taky na Yule?

Cody: Terezce chodí Yuleček a pak i Ježíšek. Nejenom kvůli ní držíme i „klasické“ Vánoce se stromkem a dárky. Oslavu Yule pořádáme i doma, ale snažíme se ji do ničeho nenutit, je jenom na zvážení dětí, jestli se chtějí rituálu účastnit, nebo ne. Jinak samotné Vánoce - Štědrý den- pak pro mě byly dost dlouhou dobu ve znamení „návratů domů“, kdy jsem se vracel domů a chodil jsem se svými přáteli na půlnoční.

Tasselhof: Půlnoční mši?

Cody: *Smích.* Mí kamarádi nejsou příliš pobožní, takže samotnou mši jsem zažil asi tak dvakrát. Pak se z „půlnoční“ stal takový „rituál“, kde jsme se po dobu mše bavili venku před kostelem o tom, jak se kdo má a jaké dostal dárky.

Tasselhof: Díky za rozhovor a bohatého Yulečka!

Cody: Díky, tobě taky.

Tasselhof

Slunovrat v klanu otužilých Keltů

Budějovický Klan zářícího býka je v pohanských kruzích známý svým ortodoxně historickým přístupem, encyklopedickými znalostmi o Keltech ze všech koutů Evropy, rituály vedenými v plynulé protokeltštině a šíleným arcidruidem, memorujícím vše, co mu pod oči přijde. Jak se v takové skupině slaví svátky slunovratu, zpovídala Dínen veledu klanu, Eala.

Dínen: Ealo, protože tě mnoho lidí nezná, můžeš se na začátek představit a stručně charakterizovat pohanský směr, ke kterému se hlásíš?

Eala: Jmenuji se Dominika a mé veřejné pohanské jméno je Eala, což v gaelštině znamená Labuť. Jsem veledu klanu Beletarvolucti, což v překladu znamená zhruba žrec Klanu zářícího býka. Náš klan se věnuje galskému nebo též tzv. keltskému kontinentálnímu rekonstrukcionalismu, se zvláštním zřetelem a akcentem na české poměry.

Dínen: Co to přesně znamená?

Eala: Z galské tradice se toho mnoho nezachovalo, rozhodně ne tolik jako z tradice irské, velšské nebo britanské. Při znovuvytváření liturgie jsme se tedy rozhodli, že použijeme i to, co se nám zachovalo na českém území – myslím tím lidové zvyky a ústní lidovou slovesnost – i když jejich keltský původ je sporný. U některých zvyků, které jsme zkoumali, abychom je následně zařadili do našich rituálů, se osobně domnívám, že jde o obyčej spíše germánského či slovanského

původu. Přestože jsme obdobné zvyky našli v Německu, Francii nebo třeba Polsku, rozhodli jsme se je použít.

Dínen: A důvod?

Eala: Domnívám se, že obyčej, který se takto dochoval, s sebou nese sílu, tradici a odkaz této země, což je i důvod, proč se Beletarvolucti původně rozhodli pro problematickou kontinentální tradici a nikoli pro tradici goidelskou – byť ta by byla jednodušší pro rekonstrukci. Koneckonců, rekonstrukcionalismus, a do jisté míry celé novopohanství obecně, není o přesném zachování formy, to je v dnešní době vlastně nemožné, ale spíše o navázání na ducha starých náboženství.

Dínen: Můžeš uvést nějaký příklad?

Eala: Rozhodně nepraktikujeme lidské nebo zvířecí oběti, ani nepoužíváme lidi nebo zvířata při rituálech, jak to bylo dříve běžné. Nezazdíváme psy nebo kočky do základů nových domů, náš král nepraktikuje rituální koitus s klisnou ani nepřivoláváme věštecký sen po rituálním zabíjení a požití psa nebo po poražení býka a spánku v jeho ještě krvavé kůži.

Nicméně se snažíme vyhýbat historickým nepřesnostem, takže např. nepoužíváme při rituálech z Ameriky importované brambory nebo dýně. V umění rostlin nám třeba byla velkou inspirací Maria Treben, jejíž znalosti lidového bylinkářství v sobě zcela jistě nesou germánské vlivy. Stejně tak naši bylináři

doplňují své znalosti z dalších tradičních zdrojů a až tak moc neřeší původ receptur, pokud se jedná o rostliny rostoucí na našem území.

Dínen: Chápu. Blíží se vánoční svátky, které se slaví téměř po celém světě. Pohané zase většinou slaví Zimní slunovrat. Mohla bys přiblížit, jak slaví tvůj klan?

Eala: Náš svátek se jmenuje Vestaskedos a někdy oslavy trvají i více dnů. Náš rituální kalendář je pohyblivý, neboť jej odvozujeme na základě naší mytologie a víry podle přírodních jevů. Vestaskedos určuje kulminace Ursid a zimní slunovrat. Letos se obojí pěkně schází a klan tedy začne slavit večer z 21. na 22. prosince.

Dínen: A jakým způsobem klanová oslava probíhá?

Eala: Svátek se slaví v několika etapách. První je bohoslužba. Jakmile se setmí, Beletarvolucti se shromáždí v naší přírodní svatyni a začne se sloužit obřad k počtě bohů podle námi sestaveného ritu. Při tradiční bohoslužbě se oslavují tzv. Velcí bohové, což souvisí s koloběhem světa. Také vzýváme bohy klanu a společenstev, osobní patrony a božstva a mocnosti krajiny.

Asi nemá cenu rozebírat prvky ritu podrobně, protože to by bylo na sáhodlouhé pojednání, ale k rituálu Vestaskedos patří jablka, pečivo, bachyně, jmelí a oheň. Také se provádí věštba a společná oběť. Celý rituál trvá asi tři hodiny a z velké části je veden v našem rituálním jazyce, za který jsme si zvolili rekonstruovanou protokeltštinu.

Po skončení rituálu následuje druhá část a tou je bdění a čekání na zrod nového slunce. Tahle část je dost neformální. Většinou se scházíme ve srubu poblíž naší svatyně, kde u krbu společně hodujeme, zpíváme, hovoříme a hrajeme různé hry. Také přes noc pečeme speciální chléb, který použijeme po východu slunce. Rovněž hraje významnou součást v rituálech dalších svátků během roku.

Třetí a poslední část přichází na řadu kolem svítání. Klan se opět shromáždí ve svatyni a při východu slunce se zapálí posvátný oheň. Vybrané ženy jdou k posvátnému prameni pro vodu, kde provedou oběť strážcům pramene. Voda se pak posvěť při rituálu. Vybraní muži pak zase jdou pro zelené větve na košťata. I oni provedou oběť strážcům lesa a košťata se následně posvěť. Potom společně obcházíme domácnosti teutes, kdy vodou, kuřidlem a košťaty očistíme příbytek, za což od hospodyně dostáváme koledu. Nakonec určený příslušník klanu předá hospodyně posvátný oheň, který se v domácnosti udržuje až do svátku Avextanos. To je náš název pro svátek časově odpovídající mezi pohany známějšímu Imbolku. Někteří teutes ale dojíždí z větší dálky, tak není možné dojít k nim domů. Ti si tedy odnáší posvátný plamen domů, společně s posvěceným koštětem, vodou a vykuřovací směsí.

Dínen: To zní vážně velkolepě. Odráží Vaše rituály nebo slavnost nějaké konkrétní lidové zvyky?

Eala: Jak už jsem řekla, naše rituály z dochovaných zvyků zčásti vychází. Například chůze pro vodu za svítání je autentický zvyk nazývaný v jižních Čechách voda jordánka. Stejně tak se dochovalo i pečení vánočního chleba (popř. vánočky) a následné používání jeho drobečků během roku nebo třeba vometačka. Vánoční světlo je sice zvyk vycházející spíše z římského náboženství, nicméně uhašení ohňů a jejich opětovné zažehnutí je zvykem společným pro mnoho národů a dobře zapadá do našeho pojetí Vestaskedosu.

Dínen: Víím, že se někteří členové Tvého klanu věnují starým řemeslům. Využívají svou zručnost i k oslavě svátku?

Eala: Samozřejmě! Mnozí vyrábí tradiční vrkoče, což jsou copy vánočkového pečiva stočené do homolovitého tvaru a ozdobené sušeným ovocem, ořechy a pentlemi, polazy, to jsou svícny z těsta nebo i mechu zdobené opět sušeným ovocem a ořechy nebo jinými ozdobami, nebo třeba trnky – to je nazdobená

trnková nebo jiná ostnatá větvicka. Dost populární je i výroba figurek z nejedlého těsta.

Navíc toto jsou činnosti, do kterých se mohou zapojit i menší děti, takže se na přípravě oslav podílí skutečně všichni. Myslím, že je hezké, když dospělí takhle tráví čas s dětmi. Jiní zase vytváří tradiční slaměné ozdoby, takže splétají třeba panenky nebo i jiné tvary, které slouží jako dekorace nebo drobné dárky.

Zmínila jsi dárky. „Tradiční“ Vánoce jsou neodmyslitelně spjaty s dáváním dárek. Do jisté míry to je i důvod, proč se v nich prosazuje víc a víc konzumní stránka a mizí ta spirituální.

Dávání dárek není oficiální součást rituálu. Hodně teutes ale slaví i normální Vánoce s rodinnými příslušníky, kteří nepatří k Tarvolucti. Samozřejmě si dárky dávají. Stejně tak rodiny s dětmi dárky nevynechávají.

Při Vestaskedosu si při nočním bdění taky dáváme malé dárky, většinou takové, které sami vyrobíme. Běžně si dáváme právě jídlo nebo cukroví, což oceňují hlavně ženy. Docela se nám vžil zvyk, že všechny ženy, nebo i muži, upečou větší množství od jednoho druhu vánočního cukroví a navzájem si je pak povyměňují. Šetří to čas i peníze. Není to sice moc tradiční zvyk, ale je to hezké.

Dalšími dárky jsou často šperky nebo slaměné věci, které někteří z nás vyrábí. Jindy někdo vyrobí keramiku nebo namaluje obrázky. V klanu je i kovář a koželuh. Někdy máme v klanové pokladně docela přebytek, takže se mohou nakoupit knihy nebo jiné dárky, třeba předloni to byly vstupenky na koncert irských tradiceálů.

Dínen: Děkuji za rozhovor.

Dínen

Yule nebo Vánoce?

Znamená to, že jste vyznání pohanského, nezbytně i to, že se musíte vzdát Ježíška a Vánoc v té podobě, v jaké je nejspíše znáte z dětství? Jožka, jeden z českých wiccanů, si to nemyslí. O tom, jak jde skloubit tradiční nadílka pod stromečkem se skautskými Vánoce i s oslavou Yule v kruhu přátel, se dozvíte z následujícího rozhovoru. Otázky pokládali Cody a Tasselhof.

Redaktor: Jak jako Wiccan prožíváš Vánoce? Liší se to nějak od klasického pojetí?

Jožka: Yule, co slavím se svojí skupinou, se od klasického pojetí Vánoc liší snad jen rituální strukturou a pohanským prostředím. Jinak slavím Vánoce i "klasicky" s rodinou, skautským oddílem, kamarády... prostě stromeček, dárky, lodičky, řízek... v tom není žádné konkrétní náboženství, jen úcta k životu a radost z toho, že tu pořád ještě všichni jsme.

Redaktor: Slavíš Yule a Vánoce dohromady nebo to jsou pro tebe různé svátky?

Jožka: Yule slavím zvlášť a Vánoce pak obvykle natříkrát. Ale co se týče myšlenek za oběma svátky, tak si myslím, že jsou totožné nebo aspoň velmi podobné. Různé svátky to pro mě tedy spíš nejsou. Jinak ta "pravá" oslava

Vánoc/Yule je pro mě 24. prosince, protože v ten den je slaví celá společnost, je to pro mě důležitější než slunovrat (21.12.), který odráží proces v přírodě.

Redaktor: Kdo ti nosí dárky?

Jožka: Rodina a kamarádi. Zvykl jsem si taky dělat si o Vánocích radost sám a kupovat si dárky i pro sebe. Je to dobrý pocit, sám sebe ocenit. :) Jinak, jestli má z otázky vyplynout, jestli Santa, Ježíšek nebo Yuleček, myslím, že je to jedno, ale z dětství mám s duchem Vánoc spojeného hlavně Ježíška, spíš jako tajemnou postavu, co se plíží venku a dává lidem radost, než jako děťátko v plenčičkách spojené s křesťanstvím.

Redaktor: Řešíte nějak Mikuláše?

Jožka: Co mi babička přestala dávat sladkosti, tak už ne.

Redaktor: Co by měl Wiccan jíst o Vánocích?

Jožka: Záleží na něm. Já budu vždycky jíst kapra a řízky s bramborovým salátem, protože jsem tak zvyklý a je to zatraceně dobré.

Tasselhof

Rituál Yule podle tradice ADF

Eurika a Sothis znají mnozí pohané jako tradiční hostitele zimního slunovratového rituálu, stejně jako autory skvěle propracovaných rituálních textů. Rituál, který hostili v roce 2007 a který vám přinášíme níže, však pochází z pera Iana Corrigan, jednoho z druidů tradice ADF. Původní anglickou verzi rituálu můžete pod názvem The Yuletide Blessing nalézt na webu www.adf.org. Eurikovi tímto děkujeme za překlad a poskytnutí čtenářům a čtenářkám věstníku.

Před rituálem

Místnost je vystrojená jako hodovní síň, jsou zde místa k sezení pro všechny. Na severu je oltář, na něm Yule log (poleno) s devíti svíčkami a miska na posvěcení medoviny a obětiny. Ve středu místnosti je strom. Pod ním stojí miska s ohněm, studna a obětní miska. V severozápadním rohu je stůl s připravenou hostinou.

1. Procesí

Účastníci čekají ve vedlejším pokoji, v tichosti rozjímají (meditují). Zazní zvonek a všichni jdou do hodovní síně. Jak přicházejí ke dveřím, **kněz** jim myje ruce a **kněžka** jim nabízí pití. **Všichni** se postaví u stolu s hostinou a až dorazí poslední, recitují uvítací popěvek:

Originál:

The guests are here,
the guests are here!
They hie to gain
our holy grove!

Orientační překlad:

Hosti jsou zde,
hosti jsou zde!
Spěchají do našeho
posvátného háje!

O Give them hail
and gifts of cheer!

The kindreds call,
they are coming
near,
From soil and sea
and sky above!
The guests are here,
the guests are here!

The ancestors of
olden year,
From howe and hill
and barrow rove!
O give them hail a
nd gifts of cheer!

And beast and bird
and spirit peer
From loft and limb
and leafy cove!
The guests are here,
the guests are here!

And goddesses and
gods appear,
In gown and ring
and gleaming robe!
O give them hail
and gifts of cheer!

To all the guests we
host you here!
Be welcome in our
holy grove!
The guests are here,

Přivítejme je a
obdarujme je!

Spříznění volají,
přicházejí blíž,
ze země, z moře i
oblohy nad námi!
Hosti jsou zde,
hosti jsou zde!

Předkové z dávných
časů,
z rovů a kopců a
mohyl!
Přivítejme je a
obdarujme je!

A zvěř a ptáci a
duchové vykukují
z půd a větví a
listnatých břehů.
Hosti jsou zde, hosti
jsou zde!

A bohyně a bohové
se objevují
v řízách a zářných
hábitech, s prsteny!
Přivítejme je a
obdarujme je!

Všichni hosté,
vítáme vás!
Vítejte v našem
posvátném háji.
Hosti jsou zde, hosti

the guests are here! jsou zde!
 O give them hail Přivítejme je a
 and gifts of cheer! obdarujme je!

Účastníci se postaví do kruhu kolem stromu.

2. Úvodní modlitby

Kněz: Vítejte, všichni, kdo jste přišli kráčet po starých stezkách. Jsme zde, abychom uctili Bohy, oslavili svátek Yule. Nejprve vzpomeňme na Matku veškerenstva.

Kněžka: Obětuje Matce zemi, říká:
 Svatá ženo země,
 přinášíme ti tento dar,
 Frau Holda, která jedeš vpřed touto nocí,
 pohlédni laskavě na naše konání,
 Berchta, krásná dáma kola roku,
 upřed' nám dnes v noci dobrý osud,
 Mocná matko nás všech,
 prosíme, naplň náš dům radostí!

Jeden z účastníků vzývá Ódina jako boha magické básnické inspirace:

Ódine Jednooký, Moudrý pane Run,
 slyš naše volání, požehnej našemu konání,
 rozpleť naše jazyky, oživ naši magii,
 dopřej nám výmluvnost Skaldů, svým
 požehnáním, Ódine!

Kněz provede úlitbu nespřízněným duchům:
 Slyšte mě, bytosti nesvaté,
 etini, trolové, všichni zvenčí!
 Buřiči, nepřátelé Ásgardu,
 vzdáváme vám náležitou úctu.
 Přijměte tento dar, svobodně darovaný,
 nerušte naši svatou práci,
 protože naše síň bude dobře střežená,
 mocným kladivem Rudovousého!

3. Naladění se

Kněžka vede meditaci dvou sil.

4. Prohlášení účelu a tradice

Kněz: Slunce ochablo a zesláblo. Jeho síly

ubývá a my, kteří jsme závislí na jeho světle a teple, čekáme a sledujeme v temnotě Vlka v této nejdelší noci roku. Abychom opět zahnali Vlka do stínů a urychlili návrat slunce.

Ať naše hlasy zní do nebes.

Ať se naše vůle spojí v jedinou.

Ať naše dary posílí bohy.

5. Ustanovení posvátného háje

Strážce / Strážkyně ohně rozžehne oheň a nasype kadidlo na kadidelnici s žhnoucím uhlíkem: Zapalují posvátný oheň v moudrosti, lásce a síle. Posvátný ohni, hoř v nás!

Všichni: Posvátný ohni, hoř v nás!

Strážce / Strážkyně ohně okouří rituální prostor a účastníky.

Strážce / Strážkyně studny nalije vodu do kotlíku (studny) a nabídne stříbro.
 V hlubinách plynou vody moudrosti,
 posvátné vody, plyňte v nás!

Všichni: Posvátné vody, plyňte v nás!

Strážce / Strážkyně studny okropí prostor a účastníky.

Opatrovník / Opatrovnice stromu ozdobí a okouří strom.
 Z hlubin do výšin tyčí se strom světa!
 Ať posvátný strom roste v nás!

Všichni: Ať posvátný strom roste v nás!

Všichni:

Originál:

By Fire and by
 Water Between the
 Earth and Sky

We stand like the
 Worldtree

Rooted deep,
 crowned high.

Orientační překlad:

Ohněm a Vodou,
 Mezi Zemí a Nebem

Stojíme jako Strom
 světa,

s hlubokými kořeny,
 s vysokou korunou.

Kněžka: A tak je ustanoven strom světa v naší posvátné síni. Ze studny moudrosti, ke krbům Ásgardu ční kmen světa, k němu přicházíme, abychom skutečně projevili úctu. Nyní ať je hala chráněná!

6. Rituál kladiva

Kněz jde postupně čelem ke všem čtvrtím a provede vždy gesto kladiva, říká:

Kladivo na severu (východu...), požehnej a chraň toto posvátné místo!

Pak jde ke středu, podívá se vzhůru a udělá gesto kladiva:

Kladivo nad námi, požehnej a chraň toto posvátné místo!

Pak se skloní:

Kladivo pod námi, požehnej a chraň toto posvátné místo!

7. Brána

Kněz instruuje vizualizaci k otevření bran.

Jeden z účastníků provede úlitbu Heimdallovi, zapálí svíčku a pronese:

Strážce Ásgardu, Heimdalle, zdravíme tě! Vše slyšíci a bystrozraký, setrvávající na Bifrostu, držiteli Gjallerhornu, nabízíme ti úlitbu! Synu devíti matek, ohněm a vodou sleduj nás a chraň nás, ctíme staré stezky. Pomoz nám, královský, rozevřít brány!

Nyní žádáme Bifrost, buď mezi námi, snes se k nám z Ásgardu, jasného sídla bohů. Dlouho světla, plynoucí ze všech cest, nes naše volání ke všem Ásům, Devíti plameny zářící, vodami plynoucí, silou Hemidallovou, ať se brány otevrou!

Všichni: *Ať se brány otevrou!*

8. Úlitba přírodním duchům (Landvettir)

Jeden z účastníků naplní roh moštem a

zdvihne jej, říká:

Všem, kteří dlí v této zemi, vzdáváme úctu. Spříznění země, vod, nebes, klany stromů a bylin, kamenů a potoků a jezer. Kmeny ptáků a zvířat a bytostí plazících se, na vás s úctou vzpomínáme a připijíme. V časech, kdy země dřímá, prosíme duchy krajiny, aby nás posílili u našeho ohně a svátku, všechny bytosti dobré vůle ať jsou požehnány.

Roh je poslán okolo a **všichni** připijí na Landvettir. Když obešel celý kruh, zbytek obsahu je nalit do obětní misky a **jeden z účastníků** říká:

Ať veškerá zem a moře a obloha přijme spolu s námi požehnání Yule.

Landvettir, přijměte naši oběť!

9. Úlitba Álfům^[1] a Dísám^[2]

Jeden z účastníků provede úlitbu medoviny pro Alfar a Disir:

Álfy uctíváme, velkolepé muže a otce, kdo ve svých nejlepších časech byli hrdiny, stejně tak Dísám, velkolepým a dobrým ženám, matkám, babičkám, míru-tvůrkyním, moudrým, předkové pomozte nám, slyšte naše pozdravy. Pijeme nyní tento nápoj v úctě a lásce.

Roh je poslán okolo a **všichni** připijí na Álfy a Dísy. Když obešel celý kruh, zbytek obsahu je nalit do obětní misky a **jeden z účastníků** říká:

Sláva Álfům, v kruhu kolem nás, otcové lidu. Sláva Dísám, v kruhu kolem nás, matkám naší moci. Sláva našemu rodu, v jejich skrytých říších, sláva předkům v posvátný den Yule!

10. Úlitba Bohům a Bohyním

Jeden z účastníků provede úlitbu Bohům a Bohyním:

Vy, kteří jste větší než vědění smrtelníků,

Zářící dávného a nesmrtelného rodu, Ásové a Vanové, bohové nebes a země, zdravíme vás jako za starých časů. Ať mezi námi zavládne přátelství a pohostinnost. Shlédni na nás, Vysoký, Stejně Vysoký a Třetí! Přijmi oběti, které ti tuto noc přinášíme, ať se můžeme podělit po starém způsobu.

Roh je poslán okolo a **všichni** připijí na Bohy a Bohyně. Když obešel celý kruh, zbytek obsahu je nalit do obětní misky a **jeden z účastníků** říká:

Sláva Ásům! Nejvyšším, mocným bohům a bohyním Ásgardu! Sláva Vanům, Velkým bohům a bohyním zářné krásy a jasnosti! Sláva bohům a bohyním v posvátný den Yule!

11. Obětiny

Kněz: sestup do temnoty:

Sunna se noří do temných moří, vlci a větry za zdmi vyjí, zima natřásá svou sněžnou postel, ohně života skryté v noci Tisu. Ódinův grošák vede duchy větrem, Trolové přichází z kamenných domů, obři povstali, dobře jsme střeženi, my co sledujeme tuto noc, ohněm a vodou, Thorovou silou!

Během tohoto proslovu **kněžka** zhasí světla v síni. Zůstane jen oheň a Heimdalova svíce. Obětiny jsou provedeny potmě.

Kněžka vede 3 kola obětí, přírodních duchům, předkům a bohům a bohyním.

Kněžka:

Sunna teď stojí, na spodku své cesty, světlo je ztraceno a život spí, mrazivé bytosti ledově vládnou. Zdravíme moc, která vyje ze severu, Ódin z Tisového údolí putuje časem Yuletide, Bůh štítonoš, střeží nás svým mocným lukem, obryně Skadi sjíždí z oblohy, lovkyně, dej nám svou posvátnou radu, Freyina moci, drž nás zde v této hale, Zlatá moci Freye, drž nás pospolu, Všichni vysocí bohové a bohyně, z temnoty vás voláme, z dračích hlubin kořenů, vyvedte nás z temnoty přes všechny temné útrapy.

12. Věštba

Kněz: Moudrost se zdvihá z hlubin kořenů studny, mocné runy, ryk v našich myslích, od našich nejstarších předků, z našich kořenů, Ódin dal odpověď. Vyjev se vůle bohů!

Vezme a vyloží znamení.

13. Návrat světla

Kněžka zapálí malou svíčku od ohně a znovu rozsvítí Yule polínko.

Kněžka/Kněz

Ásy a Álfy / a Dísami mocnými
Thunarovými mocnými údery / Plamenem
krbu Freyji
Hledáme zářící / Magie Yulového rána
Sunno, voláme tě / Přijď ze tmy
Přines nám požehnání / Jara a pak léta
Rozsviť naši zemi / Naše domovy a naše
srdce
Růst a hojnost / Přines nám a našim
Spřízněným
Stoupající světlo, vítej / Zdravíme tvůj
návrat!

Všichni zpívají sluneční mantru v jazyce, který jim vyhovuje a **jeden z účastníků** znovu zapálí všechny svíčky.

We're all one with the ever living Sun,	My jedno jsme s nekonečným sluncem,
forever and ever and ever.	až do skonání do skonání věků.

14. Mísa požehnání

Kněz zdvihne mísu s medovinou a **kněžka** udělá znamení kladiva a řekne:

Nyní ať blažená moc Ódina a Friggy, Freye a Freyji, Týra a všech Ásů, Álfů a Dís a všech dobrých bytostí. Ať září v tomto požehnání, modlíme se k vám jako váš lid. Požehnejte tyto vody, mocní a zářící, obětovali jsme a obratem žádáme požehnání.

Hle! Vody života!

Kněžka pošle roh kolem háje, ať se každý napije.

15. Závěrečné požehnání

Kněžka vede vycentrování a zaměření se na přítomnost požehnání v duších uctívajících. Řekne:

Nyní z moci Freye a Freyji, z požehnání všech Ásů, ať je v nás požehnání stoupajícího slunce, tak jako ve světě. Ať naše síla roste s ním, od dobra k dobru, od zisku k zisku, během otáčení kola roku. Sláva znovuzrozenému slunci!

Všichni: *Sláva znovuzrozenému slunci.*

16. Uzavření

Jeden z účastníků: Bohové nám požehnali. Poděkujme nyní těm, které jsme sem pozvali.

Matko země, vzdáváme ti díky!
Hemidalle, vzdáváme ti díky!
Landvettir, vzdáváme vám díky!
Álfové a Dísy, vzdáváme vám díky!
Ásové a Vanové, vzdáváme vám díky!

Všichni: Vzdáváme vám díky!

Kněz: S pomocí strážce bran a naší magie končíme, co jsme začali. Ať je oheň plamenem, studna vodou a ať jsou cesty mezi světy zavřeny. Ať jsou brány zavřeny!

Všichni: Ať jsou brány zavřeny!

Kněz: Učinili jsme, jak konali naši předci a jak naše děti budou dělat a bohové odpověděli. Vyrazme nyní do světa s jistým vědomím, že naše oběti potěšily bohy a že jdeme dál pod jejich ochranou.. Rituál končí. Ať je to tak.

Všichni: Ať je to tak.

Zazní zvon.

Eurik a Sothis

- [1] Álfové jsou druh bytostí žijící v Helu. Patří mezi ně světlí elfové, ale též temní elfové, trpaslíci a možná i obři. Jsou též chápáni jako první králové severských říší. Ze smíšených vztahů mezi Álfy a lidmi vzešli Helderové (mytičtí hrdinové). Královské rodiny ve Skandinávii tradičně odvozují svůj původ od Álfů.
- [2] Dísy je množné číslo od Dís, tj. slovo, které obecně znamená ochranné božstvo ženského rodu.

Okénko do kuchyně našich předků

Motto pro dnešní okénko: „Jídlo sblížuje lidi.“ Květa Fialová

Zimní slunovrat. Starý rituál oslavující zrození nového slunce, nového boha, a s ním i znovuzrození celé přírody. Svátek, jehož kořeny sahají hluboko do minulosti věků.

S příchodem zimního slunovratu se obvykle dostavila nouze o čerstvé potraviny. Jídlo však bylo vzácné po celý rok, lidé mu připisovali vysokou až posvátnou hodnotu. Proto hrálo významnou roli při oslavách svátků, které různé národy v různých dobách držely. Nejinak tomu bylo i o Slavnosti zimního slunovratu. Všechn ten shon, vaření, pečení a hodování, všechny tyto práce byly spojeny s obyčejí, které jsou dokladem úcty k bohům a ke zdrojům obživy – k půdě, domácímu zvířectvu, přírodě. A to, že na pohanskou tradici slavení zimního slunovratu navázalo křesťanství svátky vánočními, to v našem dnešním Okénku není důležité. Přetrvávající zvyky, magické úkony a čarování a také skladba jídel se v Čechách a na Moravě s příchodem křesťanství téměř nezměnily. Sváteční jídelníček se v prostých rodinách dlouho udržoval podle původní tradice. Platilo, že čím více chodů, tím více obilí ve stodole příští rok. Na úvod patřil vždy chléb. Dalším chodem byla polévka, obvykle hrachová, houbová nebo bramborová. Dalším jídlem byla hrachová nebo obilná kaše. Následoval houbovník nebo jahelník případně houbová omáčka s chlebovými plackami, vánočka v různých podobách, koláče, jablka a na závěr jednoduché cukroví. Z pohanských dob až do novověku přetrvávalo také pití piva. Pilo se na dobrou

úrodu a zdárný chov dobytka. Zároveň se
připíjelo „na mír“, čímž se myslely dobré
vztahy mezi lidmi. [2]

Co jsme tedy pro Vás z nepřeberného množství starobylých, staročeských, pohanských a vánočních receptů vybrali? Tedy recepty neobvyklé, nicméně české, alespoň trochu známé a také ne příliš složité.

Houbovník

Houbovník se tradoval jako pokrm, který měl zajistit všem členům rodiny štěstí v příštím roce. Ve starobylých českých kuchařkách měl bezpočet variací a také názvů, podával se se zelím, okurkami, červenou řepou... my jsme dali přednost klasické a velmi staré variantě z Pojizeří.

 A photograph showing the ingredients for Houbovník. In the center is a white bowl filled with cubed potatoes. To the left is a white pitcher of milk and two brown eggs. To the right is a small glass bowl of dark spices, a small glass bowl of white powder, and a small glass bowl of yellow powder. There is also a small glass bowl of green herbs.

40 dkg žemlí (asi 7 – 8 ks)
5 dkg sušených hub (kdo nerad houby, může dát 20 dkg uzeného)
5 dkg sádla
5 dkg škvarků
5 stroužků česneku
2 vejce
1/2 l mléka
sůl
majoránka
mletý pepř
drcený kmín
sádlo na vymaštění pekáče

Houby namočíme do vody a necháme nasáknout asi 4 hodiny. Žemle nakrájíme na kostičky, namočíme do mléka a necháme chvíli nasáknout. Slijeme namočené houby, podusíme je na sádlo a necháme vychladnout (sádlo doporučuji nenahrazovat ničím „novějším“, pokrm by ztratil nezaměnitelnou chuť). Mezitím pokrájíme škvarky a utřeme česnek. Přidáme je do misky k namočeným žemlím, dále přidáme vejce a podušené vychladlé houby. Podle chuti okořeníme solí, pepřem, kmínem a majoránkou. Dobře promícháme. Pekač vymažeme sádlem, nalijeme do něj hmotu a pečeme ve vyhřáté troubě dozlatova. Je vhodné zvolit přiměřenou výšku pekáče nebo zapékací misky. Příliš vysoká vrstva hmoty se peče dlouho, nicméně vliv na výsledek to nemá.

1 lžíce mouky
1/4 litru mléka

Nádivka:

15 dkg mletých ořechů
10dkg cukru
2 vejce

Ze lžíce mouky, 4 lžíc vlažného mléka a droždí necháme vzejít kvásek. Do misky nasypeme mouku, přidáme špetku soli, kvásek, zbylé mléko, cukr, žloutky a máslo a zaděláme těsto (sem patří výše zmiňované magické úkony). Pokud nelpíte na striktním dodržení staročeského receptu, lze těsto obohatit trochou moderní přísady, citrónové kůry. Necháme v teple vykynout asi hodinu. Mezitím smícháme ořechy, vejce a cukr na nádivku. Vykynuté těsto rozdělíme na tři díly, každý díl rozválíme na obdélníkovou placku, potřeme nádivkou a stočíme jako roládu. Ze vzniklých tří pramenů upleteme cop. Dáme na vymaštěný plech, potřeme rozšlehaným vejcem, posypeme mandlemi a velmi zvolna upečeme. Je vhodné cop „sešpendlit“ kousky špejlí nebo několika párátky, aby neměl chuť měnit tvar.

Vrkoč neboli Cop

Pečivo, bez něhož není Vánoce, je vánočka. Za starých časů však neměla tvar, na který jsme zvyklí dnes. Zpočátku to byla nepletená, podlouhlá placka. Její původní vzhled se postupem času měnil na vrkoče a pletence. Protože zhotovit pletenici nebylo jednoduché (a potvrdilo to i naše pečení), udržovaly se kolem pečení různé magické praktiky, které měly zajistit zdar díla. Hospodyně musela zadělávat těsto oblečená v bílé zástěře a v šátku, nesměla mluvit a při kynutí těsta musela vyskakovat do výšky.^[3] My jsme nic z toho při pečení nedodrželi a na obrázku úplně dole vidíte, jak to dopadlo... opomíjet magii se prostě nevyplácí.

1/2 kg polohrubé mouky
5 dkg cukru
2 žloutky
10dkg másla sůl
1 vejce na potírání
mandle
5 dkg droždí
1 lžíce cukru

Perníčky^[4]

Perník je mladší obdobou pradávných koláčků, které se původně pekly z mouky a medu a ve svátek zimního slunovratu se obětovaly bohům a bohyním. Když se dostal z Asie do Evropy zázvor, záhy se začal přidávat do svátečních „slunovratových“ koláčků – a tak se v podstatě zrodil perník. Nicméně jak se znalost výroby perníkového těsta dostala do Čech, to známo není. Jisté je jen to, že první zmínka o perníku v Čechách je z Turnova, z roku 1335. Perník již tehdy zřejmě hrál významnou roli jako sváteční vánoční

pečivo.^[5] Alchymista Bavor mladší Rodovský z Hustířan ve své Knize kuchmisterské z roku 1591 uvádí na čtyřicet druhů těst na perníky. Jedno z nich jsme poupravili a vyzkoušeli:

25 dkg režné (žitné) mouky
25 dkg pšeničné (hladké) mouky
30 dkg cukru (moučkového)
3 celá vejce
10 dkg rozpuštěného
teplého medu
5 dkg másla
lžička jedlé sody

koření:

1 lžička anýzu, 1 hvězdička badyánu, 1 lžička zázvoru, 1 lžička koriandru, 1 lžička skořice, 4 hřebíčky, 3 kuličky pepře, 1 lžička fenyklu, 1 lžička kardamomu

Nejprve všechno (i mleté) koření vsypeme do hmoždíře a stlučeme (spolu s mletým se to tluče lépe). Prosejeme mouku přes síto a přidáme všechny další přísady a koření. Poctivě vypracujeme těsto. Čím déle těsto zpracováváme, tím bude lepší (záleží však také na kvalitě medu, takže si moc nepomůžeme). Uložíme do chladna a necháme jeden až dva dny odpočinout. Pak těsto po částech rozválíme

a vykrajujeme symbolické tvary: kolečka (symbol slunce), hvězdičky (ochraňují před negativními vlivy), stromečky (nemají žádnou symboliku spojenou s vánočním stromkem, nýbrž symbolizují nepřetržitý koloběh života a úrodnost) nebo zvířátka (symbolizují obětní zvířata). Vykrájené tvary dáme na plech vyložený pečicím papírem, potřeme rozšlehaným vajíčkem, lze je i ozdobit rozinkami nebo mandlemi. Pečeme v troubě vyhřáté na 180° C.

Jiří „Seóras“ a Blanka „Žofinka“ Posledníkovi

[1] Použité prameny jinde neuvedené:

- Beranová M., Tradiční české kuchařky – jak se jedlo před Rettigovou, Libri, Praha, 2001
 - Cunningham S., Čarodějnictví v kuchyni, Mladá fronta, Praha, 2005
 - Zíbrt Č., Staročeské umění kuchařské, Praha 1927
 - Zíbrt Č., Staročeské výroční obyčeje, pověry, slavnosti a zábavy prostonárodní, Praha, 1899
- [2] Beranová M., Jídlo a pití v pravěku a ve středověku, Academia, Praha 2005, str. 240 a dále
- [3] Krejčí – Procházková, Písňe, tance a lidé v Podkrkonoší, Hradec Králové 1984
- [4] Upraveno podle: Bavor mladší Rodovský z Hustířan, Kuchařství, to jest knížka o rozličných krmích, kterak se užitečně s chutí strojiti mají, 1591, ve vydání Avicenum, Praha, 1975
- [5] Vladimíra Jakoubčová, V babiččině kuchyni od Tří králů do Vánoc, Muzeum Českého ráje, Turnov 2009

Bardský víkend

PROBOUZENÍ JARA
Bardský víkend ve Sloupu v Čechách

KDY: 25. - 27. března 2011
KDE: Sloup v Čechách

...A ZNOVU PŘIJDOU ZÁSTUPY K PRAMENŮM POZNÁNÍ
STARÉMU MÍSTU V KRAJINĚ ZAPOMNĚNÍ
ZNOVU SE ROZECHVĚJÍ RUCE, RTY I MNOHÁ SRDCE
A TEHDY OPĚT ZAZNÍ PÍSNĚ POD HORAMI A HVĚZDAMI...

Zveme všechny zkušené i probouzející se bardy, pěvce, básníky i ostatní zainteresovanou pakáž na bardský víkend v malebné krajině severních Čech. Přijďte načerpat inspiraci pro vlastní tvorbu, osmělit se a předvést něco ze svého umění a nebo z tvorby vašeho oblíbeného interpreta.

Na co se můžete těšit? Na výlet po zasněžené krajině, rituál probuzení bardské inspirace a sil přicházejícího jara, tematické workshopy, v pořadí již 9.bardský večer, noční divočinu a především na příjemný víkend v přátelské atmosféře. Bardský večer tentokrát proběhne v rámci rituálu, připravte si tedy něco niterného, k čemu máte opravdu vztah, jelikož přednes, zpěv nebo cokoli si připravíte, bude zároveň sloužit jako oběť bohům a bardským patronům.

Cena bude zahrnovat pouze ubytování a příspěvek na společné večere a snídane, o které se postará slovutný a opěvovaný kuchař Jožka, spolu se svými hosteskami Teru a Veru. Na sobotní oběd zajdeme do místní hospůdky.

Záloha na jídlo a ubytování bude 450,-Kč a doplatek na místě. Malé upozornění - cena se může změnit horem i dolem o cca 50,-Kč (budeme platit topení a dopředu nelze určit kolik to bude na osobu).

Více informací o ubytování, programu a o tom, co byste si neměli zapomenout, pošleme všem přihlášeným. Přihlašujte se do konce února na adrese: pfi-bardi@pohanskeforum.net

Těšíme se na vás, bardění zdar a kytary sebou!

**ZA PFICZ - BARDSKÁ GILDA A BOŽSKÁ TROJICE
JOŽKA, TERKA A VERMARKA**

Věstník PFIcz

Vydává česká pobočka Mezinárodní Pohanské Federace (dále PFIcz). Veškerý obsah stránek je chráněn autorským zákonem České republiky a souvisejícími platnými předpisy. PFIcz reprezentují národní koordinátoři Tereza Hriníková – Amira a Pavel Ungr – Cody.

- **Web:** <http://www.pohanskafederace.cz>
- **E-mail:** info@pohanskafederace.cz
- **Twitter:** <http://www.twitter.com/pficz>
- **Facebook:** <http://www.facebook.com/pficz>
- **Jabber:** info@pohanskafederace.cz

Redakční tým Věstníku

- **Šéfredaktor Věstníku:** Lucie Haberlová – LuciJe a Veronika Štěpánová – Vermarka
- **Korektoři:** Tereza Hriníková – Amira, Jana Balušíková, Jiří Posledník – Seoras.
- **Kompletace a příprava obálky:** Filip Kubín – Airis
- **Kmenoví autoři:** Josef Petr – Jožka, Petr Gilar – Eurik, Jiří Posledník – Seoras
- **Další autoři:** Žofinka, Tasselhof, Dínen, LuciJe
- **Kontakt:** vestnik@pohanskafederace.cz

Děkujeme všem, kteří se ve svém volném čase a bez nároku na odměnu věnují práci na Věstníku či psaní příspěvků.

© Pagan Federation International 2010